

Migracije kao sastavni dio globalizacijskih procesa

Vištica, Katarina

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:387042>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**



Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)



Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij Ekonomska politika i regionalni razvitak

Katarina Vištica

**MIGRACIJE KAO SASTAVNI DIO GLOBALIZACIJSKIH
PROCESA**

Završni rad

Osijek, 2021.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij Ekonomska politika i regionalni razvitak

Katarina Vištica

**MIGRACIJE KAO SASTAVNI DIO GLOBALIZACIJSKIH
PROCESA**

Završni rad

Kolegij: Globalizacija i globalna ekonomija

JMBAG: 0010222394

e – mail: vistica1998@gmail.com

Mentor: prof. dr. sc. Ivana Barković Bojanić

Osijek, 2021.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

Undergraduate Study

Katarina Vištica

**MIGRATION AS AN INTEGRAL PART OF THE
GLOBALIZATION PROCESSES**

Final paper

Osijek, 2021.

SAŽETAK

Globalizacija je proces koji se događa već dugi niz godina i koji konstantno napreduje. Globalizacija se odnosi na novi ekonomski poredak. Temelj procesa globalizacije je prelazak iz lokalnog u globalno. Svijet je u današnje vrijeme više povezan nego ikada prije i to je posljedica globalizacije. Ekonomski ciljevi nacionalnih gospodarstava više nisu uvjetovani lokalnim kriterijima nego globalnim kriterijima. Dio globalizacije su i migracije stanovništva. Pojedinci, obitelji ili grupe ljudi svakodnevno migriraju iz svojih država u države gdje vjeruju kako će im kvaliteta života biti bolja. U ovom radu obradit će se tema migracija kao sastavnog dijela globalizacijskih procesa.

Ključne riječi: globalizacija, globalizacijski proces, migracije

SUMMARY

Globalization is a process that has been going on for many years and is constantly advancing. Globalization refers to a new economic order. The foundation of the process of globalization is the transition from the local to the global. The world is more connected today than ever before and this is a consequence of globalization. The economic goals of national economies are no longer conditioned by local criteria but by global criteria. Population migrations are also part of globalization. Individuals, families or groups of people migrate daily from their countries to countries where they think their quality of life will be better. This paper will explore the theme of migration as an integral part of the globalization process.

Keywords: globalization, globalization process, migrations

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Katarina Vištica

JMBAG: 0010222394

OIB: 34295385313

e-mail za kontakt: vistica1998@gmail.com

Naziv studija: Ekonomska politika i regionalni razvoj

Naslov rada: Migracije kao sastavni dio globalizacijskih procesa

Mentor/mentorica diplomskog rada: prof. dr. sc. Ivana Barković Bojanić

U Osijeku, 18.02.2021. godine

Potpis Katarina Vištica

Sadržaj

1. Uvod	8
2. Pojam globalizacije	9
2.1. Uzroci globalizacije	10
2.2. Pozitivne i negativne strane globalizacije	12
2.3. Ekonomska globalizacija	13
2.4. Kulturološka globalizacija	14
3. Migracije	16
3.1. Podjela migracija	16
3.2. Modeli migracija	17
3.3. Utjecaj migracija na tržište rada	17
3.4. Migracije sa aspekta globalizacije	18
4. Analiza imigracija u Europskoj uniji	20
5. Zaključak	26
LITERATURA	27
POPIS SLIKA	29
POPIS TABLICA	30

Uvod

Globalizacija je sastavni dio svakodnevnog života ljudi u današnje doba. Globalizacija predstavlja sve ono što ljudi rade. U ovaj proces ulazi čitanje vijesti sa drugog kraja svijeta, naručivanje proizvoda sa drugih kontinenata i iz drugih zemalja, te razni oblici virtualnog druženja sa ljudima iz drugih zemalja putem društvenih mreža. Također, globalizacije je uvelike popularizirala putovanja i obrazovanje u drugim državama i slične aktivnosti. Dakle, čovjek na mnogo načina svakog dana sudjeluje u procesu globalizacije.

Sastavni dio globalizacije su i migracije, što je i predmet ovog rada. Migracije predstavljaju napuštanje matične zemlje iz raznih razloga, kao što su potraga za boljom kvalitetom života, nasilje, progon, posao, obrazovanje i mnogi drugi, u svrhu nastanjivanja u drugoj odabranoj zemlji. Migracije se dijele na imigracije i emigracije. Imigracije su migracije koje predstavljaju ulazak migranta i njegovo nastanjivanje u zemlji u kojoj je primljen i u kojoj nema državljanstvo. Emigracije su migracije koje predstavljaju odlazak iz matične zemlje. Razlozi za migracije su višestruki, posebno kada je riječ o mehaničkim razlozima, a to su ratovi, prirodne nepogode, politički razlozi, potraga za boljim životom i dr.

Svrha je završnog rada prikazati kako je globalizacija utjecala na povećanje svakodnevnih migracija stanovništva. Ciljevi rada su kratko predstaviti globalizaciju kao fenome, raspraviti o migracijama te analizirati migracije u Europskoj uniji.

U radu su korištene opće znanstvene metode kao što su metoda indukcije i dedukcije, analize i sinteze te deskriptivna metoda.

Rad je podijeljen u pet poglavlja. Nakon uvoda, drugo poglavlje bavi se globalizacijom. Nakon definiranja pojma, predstavljaju se pozitivne i negativne strane globalizacije te se posebna pažnja usmejra na ekonomsku globalizaciju. Treći dio rada se bavi migracijama kao posljedicama globalizacije. Osim definicije pojma migracije, navodi se podjela migracija te modeli migracija. Nadalje, o migracijama se raspravlja s aspekta globalizacije. Četvrto poglavlje nudi kratku analizu migracija u Europsku uniju. Peto poglavlje je zaključno.

1. Pojam globalizacije

Globalizacija se odnosi na pojam koji je nastao od francuske riječi „global“, a predstavlja cjelovitost, odnosno sveukupnost. Ovaj pojam ima veoma široku uporabu. Postoji velik broj stručnjaka koji se bave upravo temom globalizacije, a ona iz dana u dan postaje sve više aktualna. Jagić i Vučetić (2013.) navode da, ovisno o znanstvenom području, „pod pojam globalizacije se svode potpuno različite pojave i procesi međunarodnog povezivanja na područjima politike, gospodarstva, kulture, obrazovanja i dr. Zavisno od političkog i teorijskog pogleda pojam se promišlja i ocjenjuje kao moguća opasnost ili izazov modernizacije. Glede određenja globalizacije nitko nije indiferentan, a mnogi su zbunjeni, budući da ju još nitko ne doživljava kao samorazumljiv pojam.“ (Jagić, Vučetić, 2013:15)

Globalizacija je zapravo jedan svjetski proces koji je nezaustavljiv. On konstantno napreduje, a nacionalna gospodarstva, odnosno države mu se prilagođavaju. Temelj procesa globalizacije je prelazak iz lokalnog u globalno. Svijet je u današnje vrijeme više povezan nego ikada prije i to je posljedica globalizacije. Ekonomski ciljevi nacionalnih gospodarstava više nisu uvjetovani lokalnim kriterijima nego globalnim kriterijima. Države se prilagođavaju s obzirom na svoju razvijenost i za očekivati je da će se neka zemlja sa područja trećih zemalja prilagođavati puno sporije nego neka razvijena zapadna država.

No, sve one države koje su se pokušavale oduprijeti globalizaciji, imale su usporeniji gospodarski rast. U svakom slučaju, nacionalna gospodarstva svoje politike i nekadašnje strukture gospodarstva moraju korigirati i prilagoditi novom ekonomskom poretku i gledati na globalne komparativne prednosti. Hiperglobalisti smatraju da je povezanost između različitih gospodarstava zapravo postala činjenica današnjice. U skladu s time, smatraju i da je državni suverenitet potpuno zastario i kao pojam i kao činjenica, te da sustav samostalnih država kao takav više ne postoji. To je, naravno, vrlo kontroverzno mišljenje koje će uvijek izazivati rasprave.

Mnogi autori su tijekom godina pokušali dati jedinstvenu definiciju globalizacije, no ona se zapravo stalno iznova može nadopunjavati. Jagić i Vučetić (2013.) smatraju da je globalizacija kao pojam ušla u govor mnogih političara i novinara. Osim toga, ušla je u akademske krugove i u rasprave, postala je ključni pojam za mnoge poslovne ideje, te se jednostavno rečeno uvukla u društvo i u svaku od njegovih sastavnica. Ipak, za potrebe ovog rada jedna od definicija globalizacije bit će izdvojena u nastavku.

„Općenito gledano, globalizacija, je povećanje međunarodne razmjene na tržištima dobara, usluga i tržištu nekih faktora proizvodnje, uključujući rast i razvoj institucija. Jednostavnije rečeno, globalizacija je pomicanje ljudske suradnje preko nacionalnih granica.“ (Deardorff, Stern, 2001:403)

Iz ekonomske perspektive, postoje četiri aspekta globalizacije:

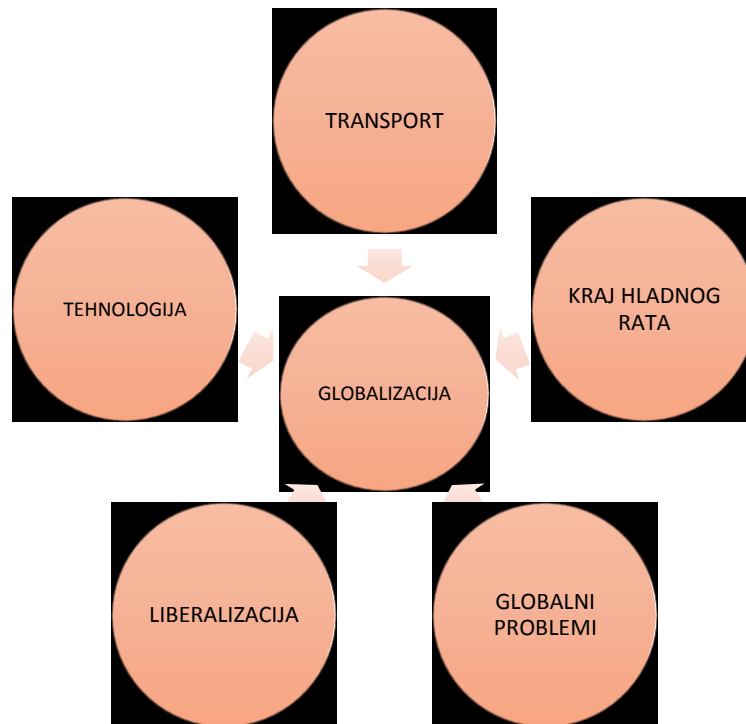
- Razmjena dobara i usluga
- Migracije
- Promet kapitala
- Promet tehnologija

Razmjena dobara i usluga je aspekt globalizacije koji se odnosi na to da proizvođači u današnje vrijeme mogu prodavati svoje proizvode cijelom svijetu. Postoji niz platformi na kojima oni to mogu ostvariti online putem, dakle fizički ne moraju biti prisutni u zemlji u kojoj žele prodati neki svoj proizvod ili uslugu. Ranije to nije bilo moguće i ovo je relativno nova stvar za čovječanstvo koja je nastala pojavom interneta. Migracije, koje su i glavni predmet ovog rada, odnose se na činjenicu da je ljudima danas postalo lako preseliti se izvan svoje matične države. Ako se promatra Europska unija, građanima ovih prostora je fizički i pravno gledano, vrlo lako otići živjeti u neku drugu zemlju Europske unije.

Promet kapitala se odnosi na sve financijske resurse i na sva financijska poslovanja kojima se može trgovati u drugim zemljama, kao i u slučaju proizvoda i usluga. Tržište je postalo globalno, odnosno tržište je cjelokupan svijet kojem se može pokušati nešto prodati i s kojim se može poslovati. Što se tiče prometa tehnologija, najvažnija stavka je upravo razvoj interneta. Nakon razvoja interneta počelo se razvijati i mnoštvo drugih stvari, a Internet služi kao idealan medij za poslovanje u doba globalizacije.

1.1. Uzroci globalizacije

Uzroci globalizacije prikazani su na sljedećoj slici.



Slika 1. Uzroci globalizacije

(Izrada autorice prema Hamilton i Webster, 2012:21)

Kao što je vidljivo iz slike, uzroci globalizacije su:

- Transport, odnosno brzina i troškovi transporta
- Tehnologija, a prvenstveno Internet
- Liberalizacija
- Globalni problemi
- Kraj Hladnog rata

Brzina i troškovi transporta su iznimno važan uzrok globalizacije iz razloga što se oni smanjuju što se napredak globalizacije brže događa. Trgovina u svijetu raste iz godine u godinu i tvrtkama koje se bave transportom se isplati smanjivati cijene tog transporta s obzirom na sve veću konkurenciju, ali i na sve više posla. Tehnologija je najvažnija zapravo zbog interneta koji se ponekad označava i kao pojam globalizacije, odnosno kao glavna asocijacija na globalizaciju. Liberalizacija se u ovom kontekstu spominje kao posljedica deregulacije koju je provodio SAD nakon Drugog svjetskog rata. Globalni problemi se odnose na probleme koji su značajni za cijeli svijet. Ti problemi su recimo klimatske promjene i

globalno zatopljenje. Svijet se na neki način ujedinio pod pritiskom ovakvih problema i zbog toga su globalni problemi postali jedan od važnijih uzroka globalizacije. Kraj Hladnog rata se vrlo često spominje kao jedan od uzroka globalizacije, a odnosi se na manju podjelu na istok i zapad nakon njegovog kraja.

1.2. Pozitivne i negativne strane globalizacije

Globalizacija, kao i svaki drugi proces, ima brojne pozitivne i negativne strane. Ona utječe na cijeli svijet, u sklopu kojeg su države, nacionalna gospodarstva, poduzeća, institucije i pojedinci. Pozitivne strane globalizacije su:

- Pristup svijetu i dostupnost svijeta u najširem smislu te riječi je veći i lakši
- Pristup znanjima, informacijama, tehnologijama i kulturama je lakši
- Svjetski gospodarski razvoj je ubrzan
- Ljudi, dobra i kapital se mogu slobodno kretati po slobodnom tržištu
- Granice između zemalja se brišu sa aspekta geografske pozicije i one više nisu prepreka trgovini
- Slobodno tržište potiče razvoj obrazovanja
- Komunikacija između pojedinaca iz cijelog svijeta raste, kao i komunikacija između država
- Zaštita okoliša napreduje, kao i zajednički naponi zemalja da se riješe globalni problemi
- Zaposlenost se povećava jer radnici lakše mogu otići raditi i u druge zemlje

Međutim, globalizacija ima i brojne negativne strane. Negativne strane globalizacije su:

- Jaz između bogatih i siromašnih postaje sve veći
- Radna snaga iz zemalja u tranziciji odlazi
- Nejednakost između razvijenih i nerazvijenih gospodarstava raste
- Zemlje u razvoju se na neki način moraju povoditi za mišljenjem zapada
- Kultura svjetskih nacija se sve više briše i dolazi univerzalna globalna kultura

Bahtijarević – Šiber i Sikavica također donose pregled prednosti i nedostataka globalizacije koji su prikazani u sljedećoj tablici.

PREDNOSTI GLOBALIZACIJE	NEDOSTACI GLOBALIZACIJE
Nova i veća tržišta	Novi konkurenti
Nove mogućnosti ulaganja	Nova tržišta, odnosno uvjeti poslovanja
Pristup novim tehnologijama, novim tržištima rada, kapitala, sirovina i sl.	Kompleksnost poslovanja i nepredvidive promjene
Veća produktivnost i veća organizacijska uspješnost	Veliki logistički problemi
Iskorištavanje ekonomije obujma	Nema univerzalnih menadžerskih praksi i pristupa

Tablica 1. Prednosti i nedostaci globalizacije

(Izrada autorice prema Bahtijarević – Šiber i sur., 2008:475)

1.3. Ekonomska globalizacija

„Globalizacija je posljednji stadij u neprestanome procesu društvene promjene. Nova ekonomija ne može se razvijati isključivo na nacionalnoj osnovi, jer novu ekonomiju provode poduzeća, ne države, i ona se zasniva na digitalizaciji poslovnih komunikacija. Zapravo, upravo su nove tehnike informacije i komunikacije u konačnosti pridonijele mogućnosti provođenja sadržaja nazvanih nova ekonomija.“ (Mencer, 2007:630)

Karakteristike ekonomske globalizacije su sljedeće:

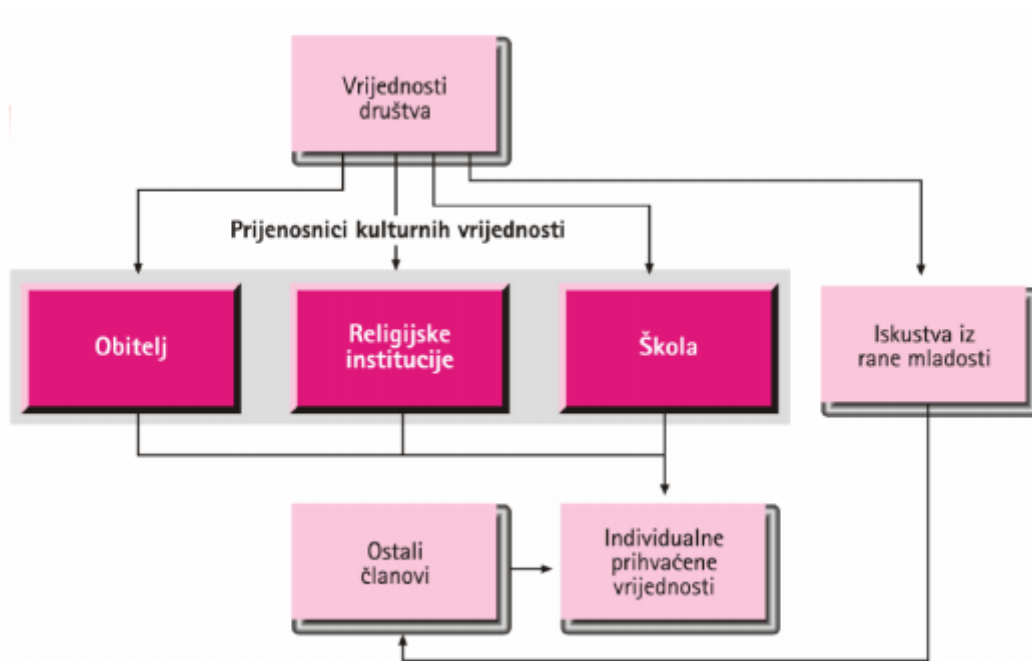
- Pokretanje svjetskih snaga, odnosno svjetski snažnih tržišta i ekonomsko slabljenje nacionalnih gospodarstava
- Intenziviranje društvenih veza u svijetu i povezivanje svijeta
- Intenziviranje konkurentnosti na globalnom tržištu
- Pokretanje najjačeg ekonomskog procesa još od doba industrijske revolucije

„Jedan od najbitnijih faktora koji utječu na ekonomsku globalizaciju je razvoj tehnologije. S razvojem interneta i drugih načina elektronske komunikacije, zemlje se sve više i brže

povezuju, razvija se međunarodna trgovina, omogućava im se pristup velikom broju drugih tržišta čime povećavaju svoje tržišno učešće i tako se razvijaju.“ (Jakovljević, 2012:68)

1.4. Kulturološka globalizacija

Kulturne vrijednosti se prenose kroz obitelj, religijske institucije i školu. Ovaj model je prikazan na sljedećoj slici.



Slika 2. Proces prijenosa kulturnih vrijednosti

(Kesić, 1999:21)

Međutim, globalizacija može značajno utjecati, a već u velikoj mjeri i utječe na proces prijenosa kulturnih vrijednosti. Svaki narod ima svoju vlastitu kulturu koja se prenosi desetljećima i stoljećima sa koljena na koljeno. Svaka od tih kultura nastala je djelovanjem brojnih čimbenika i po njoj je zapravo neki narod i prepoznatljiv među masom drugih naroda na svijetu.

„Naime, pored raznolikosti koje se očituju u kulturnim razlikama, među pripadnicima raznih zemalja postoje i značajne razlike između etničkih skupina, manjina, društvenih slojeva, pa

čak i između pripadnika različite starosne dobi. U globalizacijskim procesima susreću se kompleksi kulturno civilizacijskog naslijeđa te dolazi do dodira heterogenih struktura interesa i motiva brojnih čimbenika – dodiri kultura.“ (Jagić, Vučetić, 2013:20)

Globalizacija uvelike prijeti tom procesu. Iako je kultura promjenjiva, važno je i dalje zadržati mogućnost da sam narod mijenja svoju vlastitu kulturu. To danas više nije tako, a pogotovo ako se gledaju promjene kulture u zemljama u razvoju. Već prije je spomenuto kako hiperglobalisti smatraju da je suverenitet naroda pojam koji više ne postoji. Kultura je također dio suvereniteta nekog naroda. Iako je važno međunarodno širiti kulturne procese, odnosno upoznavati svijet sa različitim kulturama i učiti ga međusobnom prihvaćanju, postoji i prijetnja od jedne kulture, odnosno globalne kulture. Globalizacija, odnosno globalizacijski proces danas, prisiljava različite kulture na suživot i upravo u tome je paradoks globalizacije. Iako je važno djelovati u smjeru suživota, povijest pokazuje da su upravo u zemljama gdje se taj proces najviše nametao, dogodilo i najviše tragedija koje su se temeljile na međusobnoj netrpeljivosti različitih kultura.

Dakle, globalizacija u svakom slučaju može dati pozitivan doprinos međusobnom uvažavanju različitih kultura, no važno je zadržati i kritičko razmišljanje i ne slijediti slijepo proces nastanka jedne, globalne kulture.

2. Migracije

Migracije pojedinaca, obitelji ili grupa ljudi nisu novost. One se događaju oduvijek. Od najranijih dana su mnogi napuštali svoje zemlje i domove kako bi otišli negdje gdje će im kvaliteta života biti bolja i gdje će imati veće mogućnosti ili primjerice zaštitu od progona ili nasilja.

„Pojam migracija može se definirati na više načina. Ipak, najprihvaćenija definicija predstavlja migraciju kao preseljenje pojedinaca ili grupa iz jedne zemlje, regije ili teritorija u drugu sa svrhom promjene mjesta stalnog boravka i relativno trajnog nastanjivanja. Kroz ovu su definiciju jasno prikazani određujući elementi migracija. To su promjena prebivališta, koja ne ubraja ljude s više ni one bez uobičajenog mjesta stanovanja, trajnost i polutrajnost što isključuje sve dnevne migracije na posao te razdaljina koja razlikuje migracije od normalnih preseljenja.“ (Mesić, 2002:82)

2.1. Podjela migracija

Migracije se dijele na:

- Imigracije
- Emigracije

Imigracije su migracije koje predstavljaju ulazak migranta i njegovo nastanjivanje u zemlji u kojoj je primljen i u kojoj nema državljanstvo. Zemlja primateljica ga prima pod određenim uvjetima koje sama određuje. Migrant se tada mora ponašati prema uvjetima zemlje koja ga je primila i poštivati pravila te zemlje u kojoj boravi.

Emigracije su migracije koje predstavljaju odlazak iz matične zemlje. Migranti odlaze iz svojih zemalja iz niza razloga. U posljednje vrijeme to su ratovi i želja za boljom kvalitetom života. Kada napuste svoju matičnu državu, oni to rade sa ciljem nastanjivanja u nekoj drugoj odabranoj državi.

2.2. Modeli migracija

Postoje četiri modela migracija:

- Klasični model
- Kolonijalni model
- Model gostujućih radnika
- Ilegalni model

Klasični model je karakterističan za neke zemlje kao što su SAD, Kanada ili Australija. To su zemlje koje su razvijene kao nacije migranata. One potiču migracije i migrantima daju pravo građanstva i druga posebna prava. Međutim, i one imaju kvote što se tiče broja primanja migranata.

Kolonijalni model je model koji primjenjuju zemlje koje su imale svoje kolonije, kao što su Francuska i Velika Britanija. One stanovništvu bivših kolonija daju prednost ulaska u zemlju, odnosno doseljenja u zemlju, nad drugim ljudima.

Model gostujućih radnika je model koji se najviše primjenjuje u Europi. Tradicionalno ga primjenjuju Švicarska, Njemačka, Austrija i slične zemlje. On se temelji na tržištu rada. Dakle, kada postoji potreba za radnom snagom, oni pozovu migrante u svoje države na određeni rok, bez prava građanstva, kako bi zadovoljili potrebe tržišta rada, odnosno potrebe za radnom snagom.

Ilegalni model je model koji nažalost postaje sve češći. Podrazumijeva ilegalne prelaske granica i ilegalan boravak u državi. Migranti tada žive skrivajući se i ne pripadaju službenom društvu zemlje u kojoj ilegalno borave.

2.3. Utjecaj migracija na tržište rada

U teoretskom modelu migracija, može se pretpostaviti da one predstavljaju dva udaljena tržišta rada i da troškovi koji se odnose na migracije između njih ne postoje. U takvoj teoretskoj situaciji bi radnici migrirali na tržište rada koje nudi veće plaće i na taj način bi se zaposlenost na tom tržištu rada povećavala, dok bi se na tržištu rada sa manjim plaćama ona smanjivala. Ipak, dogodio bi se jedan paradoks na tržištu rada na kojem se zaposlenost povećava zato što bi zaposlenost domaćih radnika na tom tržištu bila smanjena jer oni ne bi htjeli raditi za manje plaće.

Domaći radnici se zbog toga odupiru migrantima jer smatraju da oni smanjuju plaće na domaćem tržištu toliko da se za njih više ne isplati raditi.

„Ukoliko napustimo pretpostavku o homogenosti radnika i pretpostavimo da imamo dvije skupine radnika: visokoobrazovane (kvalificirane) i niže obrazovane (nekvalificirane), te se uzme u obzir rigidnost nadnica koja je karakteristična za Europu, povećanje zaposlenosti jedne kategorije povećat će potražnju za drugom (ako su navedene skupine radnika komplementarne). Ukoliko su radnici supstituti, povećanje određene skupine imat će negativan utjecaj na supstitute (skupinu koja ima istu razinu obrazovanja).“ (Penava, 2011:339)

Penava (2011.) navodi da unatoč tome što prema teoriji ukupni dohodak i ukupni proizvod u obje zemlje zajedno raste, pozitivni efekti migracije na proizvod i dohodak javljaju se samo u zemlji imigracije, dok se u zemlji emigracije ukupni dohodak i proizvod smanjuju. Cijeli ovaj model ima smisla samo ukoliko se pretpostavi da je situacija u obje zemlje puna zaposlenost.

Još jedan aspekt ovih teorija koji ulazi u potpuno drugu kategoriju jest visokoobrazovana radna snaga. Njihova emigracija ima vrlo negativan utjecaj na zemlju emigracije. Taj negativan utjecaj gleda se sa aspekta budućih zarada, ali i zbog gubitka na povrat na investicije koje su uložene u njihovo obrazovanje.

2.4. Migracije sa aspekta globalizacije

Cohen (2008.) navodi da globalnost migracija stanovništva dovodi do posljedica miješanja i ispreplitanja pojedinaca i grupa mnogih zemalja. Time se utječe na stvaranje različitog etničkog sastava globalnog stanovništva. 1990. godine je migriralo čak 80 milijuna ljudi, a 20 milijuna ljudi od toga su bile izbjeglice.

„Globalizacijski proces uključuje sve veći broj kulturnih elemenata, proširuje prostorne, kvantitativne i kvalitativne dimenzije kulture, a uključivanjem sve većega broja ljudi potiče aktivno djelovanje kulture. Međuodnos kultura rezultira svojevrsnom mješavinom kultura s brojnim pozitivnim i negativnim konotacijama, uz moguću pojavu anomije, odnosno vrijednosne dezorijentacije pojedinaca. Prednosti migracija u pogledu gospodarskog napretka i razvoja poznate su u zemljama odredišta, ali i u zemljama porijekla.“ (Jagić, Vučetić, 2010:139)

Cohen (2008.) smatra da će se u budućnosti globalne migracije razvijati u tri smjera:

- Akceleracija
- Diverzifikacija
- Feminizacija

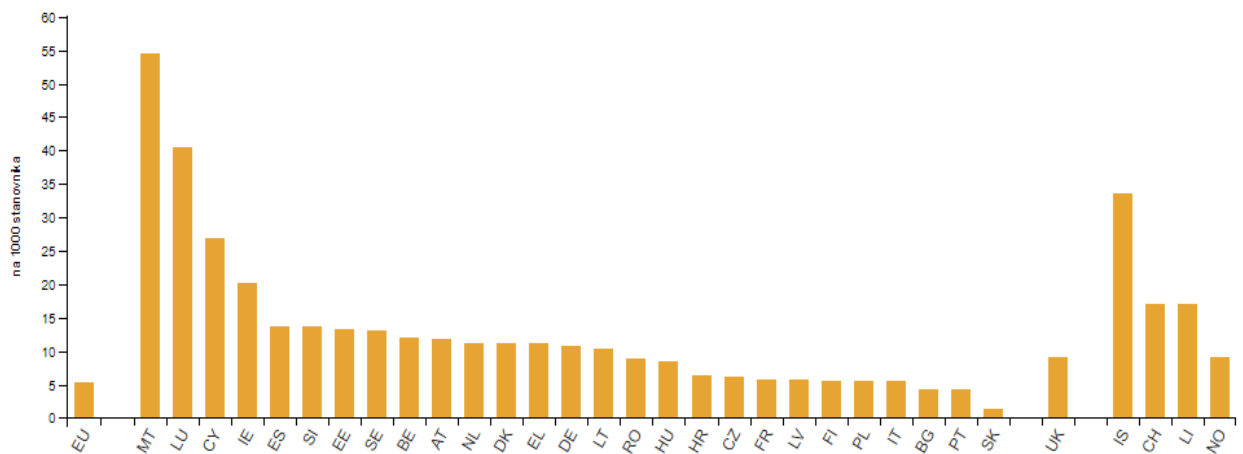
Akceleracija će značiti sve veće migracije preko granica. Migracije su nešto što se u doba globalizacije više nikako ne može spriječiti. Ljudi sve više prihvaćaju i koriste činjenicu da im je dozvoljeno slobodno kretanje po svijetu i da je relativno lako ostvarivo. Diverzifikacija će značiti postojanje sve više tipova migranata. Događa se iz razloga što sve više zemalja sudjeluje u migracijama pa postoji sve više zemalja podrijetla, ali i zemalja odredišta, te sve više uključenih kultura. Feminizacija će značiti da će među migrantima biti sve više žena. U ranijim godinama su se migracije vezale uz muškarce. Međutim, to se u posljednje vrijeme mijenja i postoji sve veći broj žena migrantica. To je posljedica promjena na tržištu rada.

3. Analiza imigracija u Europskoj uniji

U ovom dijelu rada će se napraviti kratka analiza trenutnog stanja sa imigracijama u Europsku uniju. Europska unija je mjesto na kojem mnogi migranti žele započeti novi život. Smatraju da će im kvaliteta života ovdje biti puno bolja i da će moći početi iznova. Nažalost, Europska unija se suočava i sa mnogim ilegalnim migracijama koje sve teže kontrolira.

„U EU-27 2018. ušlo je 2,4 milijuna useljenika iz zemalja izvan EU-27. Od 446,8 milijuna osoba koje su 1. siječnja 2019. živjele u EU-27 njih 21,8 milijuna (4,9 %) bili su državljani zemalja izvan EU-27. U državama članicama EU-27 državljanstvo je 2018. dobilo 672 tisuće osoba.“ (Eurostat, 2020.)

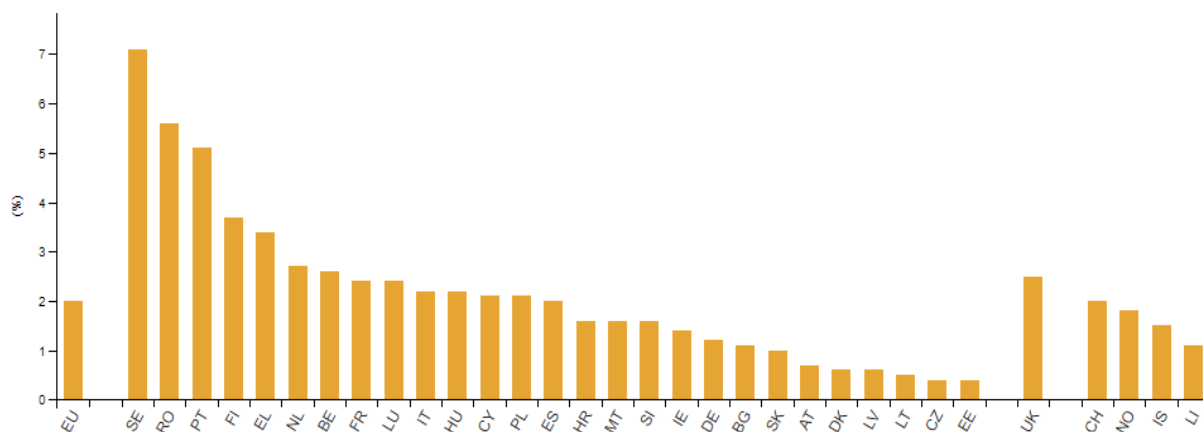
Sljedeća slika prikazuje broj imigranata u Europskoj uniji u 2018. godini.



Slika 3. Imigranti u Europskoj uniji u 2018. godini

(Eurostat, 2020.)

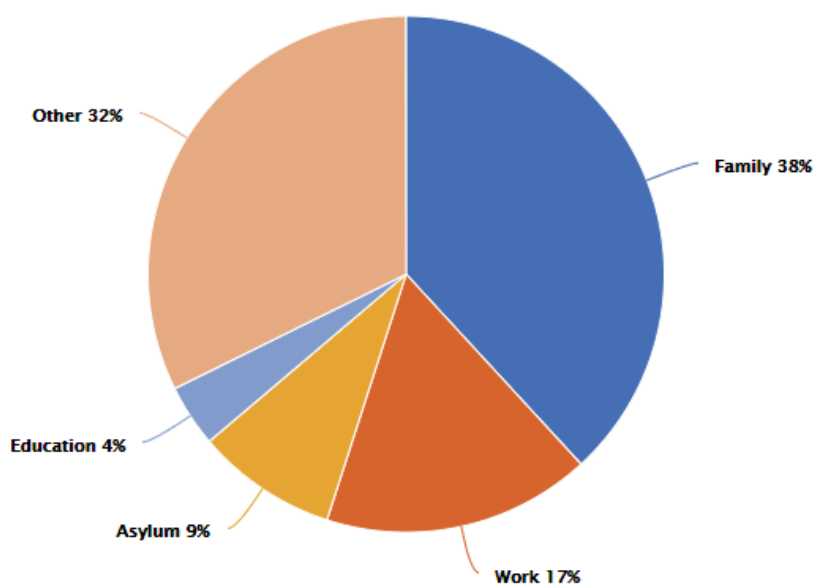
Na slici su prikazane imigracije u Europsku uniju u 2018. godini. Na razini Europske unije, stopa na 1000 stanovnika iznosi 5,4. Najveći ulazak migranata ima Malta. U Malti je 2018. godine bilo 54,6 migranata na 1000 stanovnika, što je vrlo visok broj. Iza nje slijedi Luksemburg sa 40,5 migranata na 1000 stanovnika. Najniži broj ima Slovačka koja je imala samo 1,3 migranata na 1000 stanovnika. Što se tiče Hrvatske, ona je također među državama sa malom stopom migranata na 1000 stanovnika. Taj broj za Hrvatsku iznosi 6,4.



Slika 4. Postotak naturalizacije u 2018. godini

(Eurostat, 2020.)

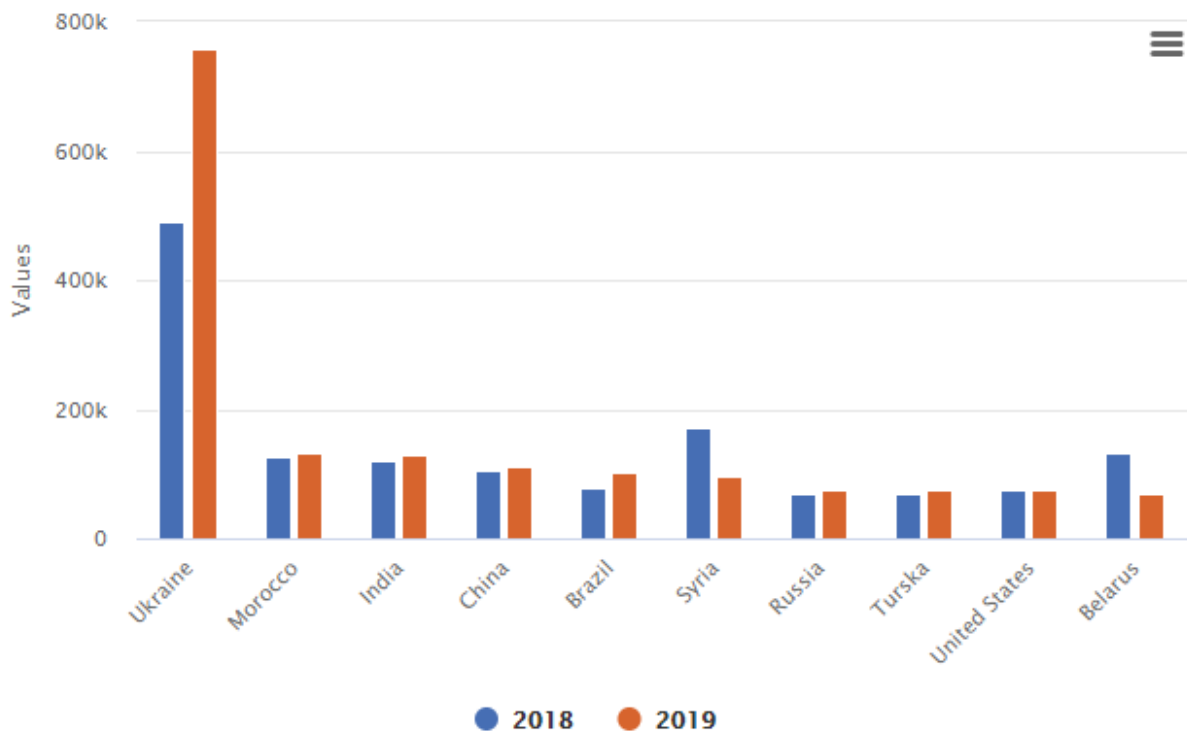
Slika prikazuje postotak naturalizacije migranata u Europskoj uniji u 2018. godini. Na razini Europske unije ovaj postotak iznosi 2%. Najveći postotak ima Švedska i on iznosi 7,1%. Nakon Švedske slijede Rumunjska sa 5,6%, Portugal sa 5,1% i Finska sa 3,1%. Najmanji postotak naturalizacije imaju Češka i Estonija. U obje zemlje on iznosi 0,4%. Hrvatska se prema postotku naturalizacije nalazi otprilike u sredini. Postotak naturalizacije u Hrvatskoj iznosi 1,6%.



Slika 5. Razlozi imigracija u Europsku uniju krajem 2019. godine

(Eurostat, 2020.)

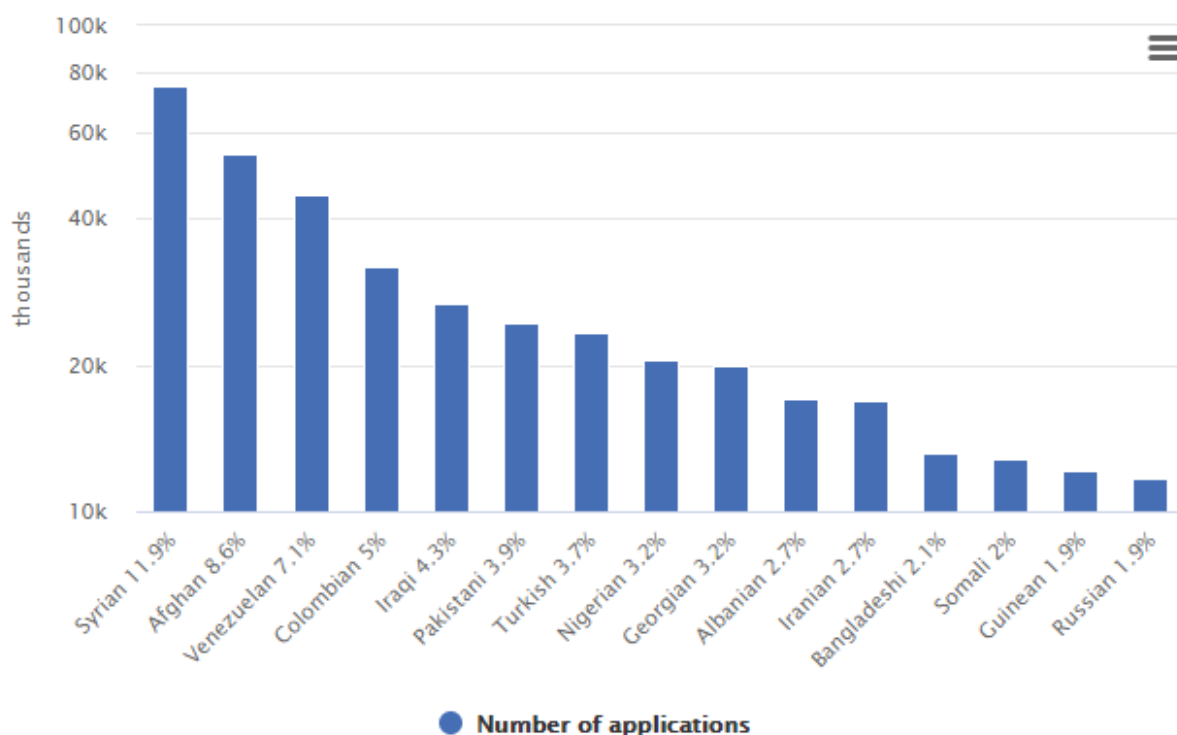
Slika prikazuje razloge zbog kojih su izdavane boravišne dozvole za Europsku uniju do kraja 2019. godine. Najviše dozvola izdano je zbog obiteljskih razloga. To se odnosi na migrante koji imaju nekog člana obitelji u državama Europske unije i koji žele otići živjeti kod tog člana. Drugi razlozi bili su posao, traženje azila, te obrazovanje.



Slika 6. Državljanstva za koje je izdano najviše dozvola u 2018. i 2019. godini

(Eurostat, 2020.)

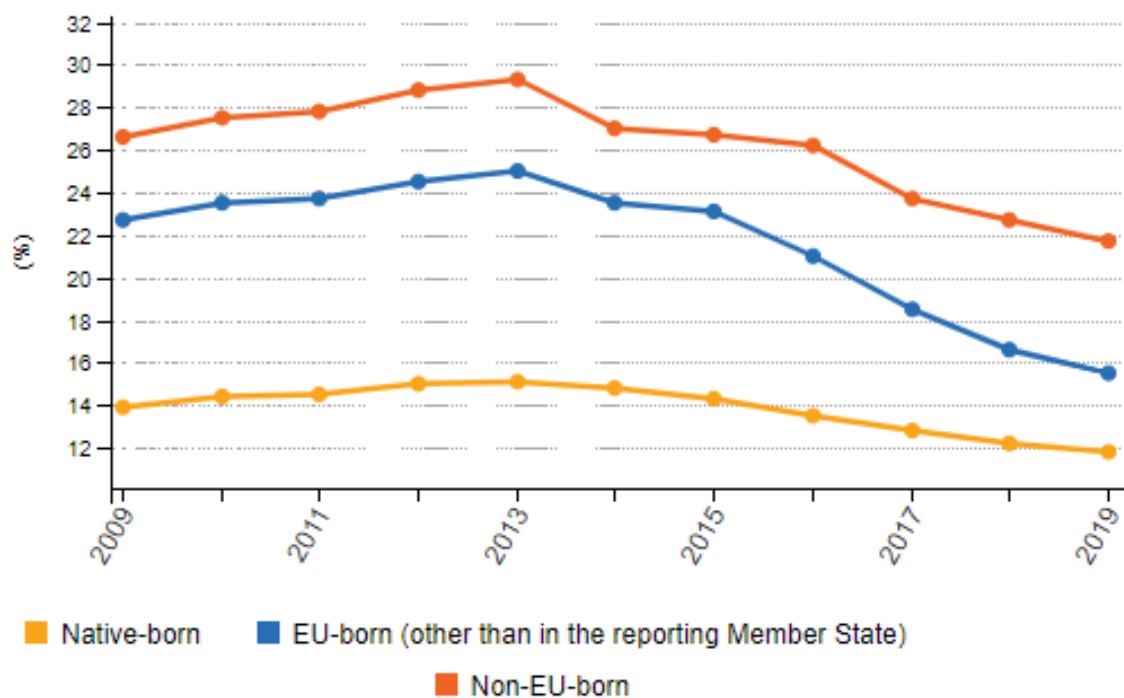
Slika prikazuje državljanstva za koje je izdano najviše boravišnih dozvola u 2018. i 2019. godini i njihovu usporedbu. Najviše dozvola je izdano za državljane Ukrajine. U 2018. godini taj broj je iznosio 489 742 dozvola, dok je u 2019. godini on iznosio 756 530 dozvola. Na ovom grafikonu na posljednjem mjestu nalazi se Bjelorusija. U ovom slučaju, za državljane Bjelorusije izdano je 133 701 dozvola u 2018. godini i 70 092 dozvole u 2019. godini.



Slika 7. Najčešća državljanstva tražitelja azila u Europskoj uniji u 2019. godini

(Eurostat, 2020.)

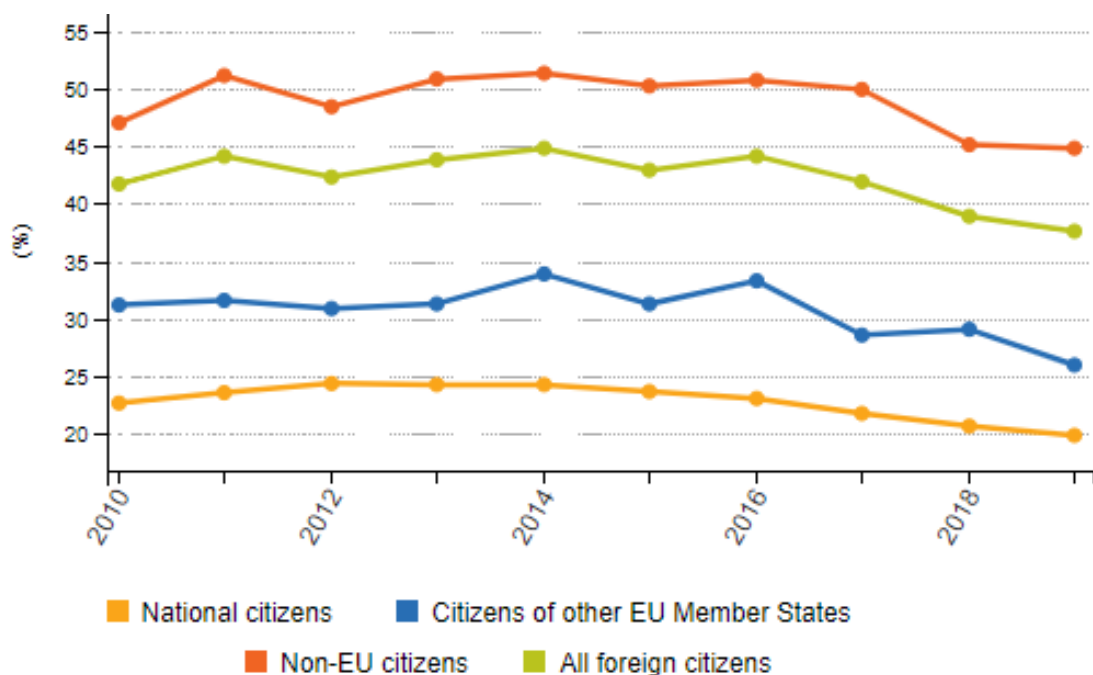
Slika prikazuje najčešća državljanstva koja traže azil u Europskoj uniji u 2019. godini. Na prvom mjestu nalazi se Sirija, odnosno sirijsko državljanstvo. U ukupnom broju ono zauzima 11,9%. Broj zahtjeva od strane osoba sirijskog državljanstva je u 2019. godini iznosio 74 895 zahtjeva. Nakon njega slijedi Afganistan. U ukupnom broju zahtjeva zauzima 8,6% zahtjeva. Broj zahtjeva koji je došao od strane afganistanskih državljana iznosi 54 230 zahtjeva. Na posljednjem mjestu nalazi se Rusija. Rusi zauzimaju 1,9% ukupnih zahtjeva. Broj zahtjeva koji je došao od strane ruskih državljana iznosi 11 715 zahtjeva.



Slika 8. Postotak mladih ljudi (15-29 godina) koji nisu zaposleni i koji nisu u procesu obrazovanja (2009. – 2019.)

(Eurostat, 2020.)

Na slici je prikazan postotak mladih osoba u Europskoj uniji koje imaju od 15 do 29 godina i koje nisu ni zaposlene, a nisu ni u procesu obrazovanja. Taj postotak je najniži za mlade ljude koji su rođeni u državi Europske unije za koju se uzimaju podaci. Postotak je u 2009. godini iznosio 13.9%, a s vremenom, odnosno do 2019. godine se smanjio na 11.8%. S druge strane, postotak je znatno viši za mlade koji nisu rođeni unutar Europske unije. Postotak za njih je u 2009. godini iznosio 26.6%. S vremenom se i ovaj postotak smanjio i u 2019. godini je iznosio 21.7%. Iako postoji trend smanjenja, ovaj postotak je i dalje vrlo visok. To znači da je prema zadnjim podacima zapravo čak 21.7% mladih koji nisu rođeni u Europskoj uniji prepušteno samima sebi. Oni ne rade i ne školuju se, te na taj način ulaze u veliki rizik od siromaštva i socijalne isključenosti.



Slika 9. Postotak ljudi (20-64 godine) koji su u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti (2010. – 2019.)

(Eurostat, 2020.)

Slika prikazuje postotak ljudi u Europskoj uniji koji imaju od 20 do 64 godine i koji su u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Ponovo, taj postotak je najniži za stanovnike koji su građani rođeni u državi članici Europske unije za koju se uzimaju podaci, a najviši za ljude koji nemaju državljanstvo u Europskoj uniji. 2010. godine rizik za državljane Europske unije je iznosio 22.7%. Taj postotak se u međuvremenu, odnosno do 2019. godine, smanjio na 19.9%. Za osobe koje nemaju status europskih državljana, taj postotak je u 2010. godini iznosio čak 47%, a s vremenom se smanjio na 44.8% u 2019. godini.

4. Zaključak

Migracije su sastavni dio globalizacijskih procesa zbog niza razloga. Prvenstveno, granice se što se tiče određenih fizičkih prepreka globalizacijom brišu. Danas je lakše nego ikad otići u neku drugu državu, pa i početi novi život u njoj. Nadalje, ljudima su informacije sve dostupnije. Danas ljudi mogu potražiti vijesti iz bilo koje države svijeta, kao i dobiti informacije o njoj i životu, odnosno kvaliteti života u njoj. Migracije pojedinaca, obitelji ili grupa ljudi nisu novost. One se događaju oduvijek. Od najranijih dana su mnogi napuštali svoje zemlje i domove kako bi otišli negdje gdje će im kvaliteta života biti bolja i gdje će imati veće mogućnosti ili primjerice zaštitu od progona ili nasilja.

Globalizacija će i dalje ostati predmet rasprava mnogih stručnjaka. Kao i u svakom procesu, postoje oni koji u njoj vide više prednosti, a postoje i oni koji u njoj vide više nedostataka. Stručnjaci koji naglašavaju prednosti smatraju da globalizacija predstavlja proces koji će svijetu i globalnoj ekonomiji pomoći u nekim problemima koji se tiču svih, kao što su glad, klimatske promjene, pandemije i slično. S druge strane, stručnjaci koji naglašavaju nedostatke smatraju da se gube nacionalni identiteti i da će zbog takvih stvari države ulaziti u probleme.

Svakako, globalizacija je proces koji je nemoguće spriječiti. On napreduje sve više iz dana u dan i događat će se još dugi niz godina. Stručnjaci trebaju oblikovati politike na način da se iz globalizacije izvuče ono što je najbolje, a da se šteta svede na najmanju moguću mjeru.

LITERATURA

1. Bahtijarević – Šiber, F., Sikavica, P., Pološki – Vokić, N. (2008.): Temelji menadžmenta, Školska knjiga, Zagreb
2. Cohen, R. (2008.): Global diasporas, Rutledge, Abingdon
3. Deardorff, A., Stern, R. (2001.): What You Should Know about Globalization and the World Trade Organization. Review of International Economics
4. Eurostat (2020.): Statistički podaci o migracijama i migrantnom stanovništvu, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics/hr, datum pristupanja: 19. prosinac 2020.
5. Eurostat (2020.): Migrant integration statistics - active citizenship, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migrant_integration_statistics_-_active_citizenship, datum pristupanja: 19. prosinac 2020.
6. Eurostat (2020.): Imigranti u europskom društvu, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_hr, datum pristupanja: 20. prosinac 2020.
7. Eurostat (2020.): Migrant integration statistics - at risk of poverty and social exclusion, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migrant_integration_statistics_-_at_risk_of_poverty_and_social_exclusion, datum pristupanja: 14. veljače 2021.
8. Eurostat (2020.): Migrant integration statistics – education, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migrant_integration_statistics_-_education, datum pristupanja: 14. veljače 2021.
9. Hamilton, L., Webster, P. (2012.): The International Business Environment, Oxford
10. Jagić, S., Vučetić, M. (2012.): Globalizacijski procesi i kultura, Acta ledertina, No. 9
11. Jakovljević, M. (2012.): Izazovi globalizacije i njihov utjecaj na privlačenje i zadržavanje talenata
12. Kesić, T. (1999.): Ponašanje potrošača, Adeco, Zagreb
13. Mencer, J. (2007.): Globalizacija i nova ekonomija, Ekonomski pregled

14. Mesić, M. (2002.): Međunarodne migracije: tokovi i teorije, Filozofski fakultet u Zagrebu, Zagreb
15. Penava, M. (2011.): Utjecaj migracija na europsko tržište rada, Ekonomska misao i praksa, Dubrovnik, Vol. 20, Iss. 2

POPIS SLIKA

Slika 1. Uzroci globalizacije.....	11
Slika 2. Proces prijenosa kulturnih vrijednosti.....	14
Slika 3. Imigranti u Europskoj uniji u 2018. godini.....	20
Slika 4. Postotak naturalizacije u 2018. godini.....	21
Slika 5. Razlozi imigracija u Europsku uniju krajem 2019. godine.....	21
Slika 6. Državljanstva za koje je izdano najviše dozvola u 2018. i 2019. godini.....	22
Slika 7. Najčešća državljanstva tražitelja azila u Europskoj uniji u 2019. godini.....	23
Slika 8. Postotak mladih ljudi (15-29 godina) koji nisu zaposleni i koji nisu u procesu obrazovanja (2009. – 2019.).....	24
Slika 9. Postotak ljudi (20-64 godine) koji su u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti (2010. – 2019.)	25

POPIS TABLICA

Tablica 1. Prednosti i nedostaci globalizacije.....	13
---	----